

Kokkolan kaupungin kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen vastine tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen 2024

Kokkolan kaupungin kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi antaa seuraavan vastineen tarkastuslautakunnan vuoden 2024 arviointikertomuksessa esittämiin kysymyksiin ja havaintoihin.

Mitä positiivisia ja negatiivisia muutoksia sivistystoimen toimialan jakaantuminen opetus- ja kasvatustoimen sekä kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen toimialoihin on tuonut?

Aiempi kaupungin sivistystoimialan kokonaisuus jaettiin vuoden 2024 aikana kahtia, jolloin muodostettiin opetus- ja kasvatustoimen sekä kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen toimialat. Tämä jako vastaa myös nykyistä lautakuntarakennetta luottamushenkilöorganisaation puolella opetus- ja kasvatuslautakunnan vastatessa opetus- ja kasvatustoimen palveluista sekä kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen vastatessa kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen palveluista. Samassa yhteydessä kaupungin hyvinvointityön koordinoitivastuu sijoitettiin kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen vastuulle. Toimialajako toteutettiin kustannustehokkaasti siten, että viranhaltijoiden määrää ei tarvinnut kasvattaa eikä hallinnon portaita lisätä, vaan viranhaltijoiden tehtäviä jaettiin uudella tavalla. Muutoksen myötä kaupunginjohtajan alaisten määrä sekä kaupunginjohtajan johtoryhmän koko kasvoi yhdellä viranhaltijalla.

Organisaatiomuutoksen vaikutuksia ei voitane vielä kattavasti arvioida, koska uudella organisaatiolla ei ole toimittu vielä kokonaista toimintavuotta ja tilikautta. Henkilöstöltä saatu palaute organisaatiomuutoksesta on ollut positiivista tai neutraalia. Negatiivista palautetta ei ole tullut kummankaan toimialan johdon tietoon. Molempien toimialojen johtajat suhtautuvat muutokseen positiivisesti: muutos on mahdollistanut toimialajohtajan aiempaa paremman keskittymisen ja paneutumisen oman toimialansa toimintoihin. Samalla myös kaupungin strategiassa keskeisellä sijalle olevat kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen palvelut, jotka mahdollistavat kaupungin erottumisen kilpailussa muiden kaupunkien kanssa, ovat nousseet aiempaa selvemmin esille ja kaupungin hyvinvointityön ja sen koordinoinnin asema kaupunkiorganisaatiossa on selkeytynyt.

Ennen organisaatiomuutos huolta aiheutti organisaation mahdollinen siiloutuminen sekä uuden kulttuuri- ja vapaa-aikajohtajan viranhaltijan tuen ja ajankäytön riittävyys kulttuuripalvelujen työntekijöille tämän toimiessa samalla toimialajohtajana. Siiloutumista on pyritty välttämään

tiivillä yhteistyöllä toimialojen välillä, mikä näkyy mm. kuukausittaisina molempien toimialojen yhteisinä johtoryhmäkokouksina, yhteisinä henkilöstökokouksina ja erilaisina muina yhteisinä tapahtumina. Aiemmat hyvät käytännöt on säilytetty ja esim. sihteeri- ja hallintopalvelut ovat järjestetty osin toimialojen yhteisinä. Tavoitteena on, että palvelujen käyttäjien näkökulmasta heidän saamansa palvelu olisi saumatonta. Myöskään kulttuuripalvelujen henkilöstöltä saadun palautteen perusteella huoli kulttuuri- ja vapaa-aikajohtajan tuen ja työajan riittävydestä palveluilla kulttuuripalvelujen henkilöstöä ja toiminta ei ole osoittautunut aiheelliseksi.

Millä tavalla varmistetaan Musiikkikeskus Snellmanin täysimääräinen varausaste?

Nykyisellään Musiikkikeskus Snellmanin tiloja käyttävät säännöllisesti Keski-Pohjanmaan kamariorkesteri harjoitus- ja konserttitoimintaansa, Kokkolan kaupunginteatteri Fordell-salia pienenä näyttämönään sekä Ammattikorkeakoulu Centria Fordell-salia omaan opetustoimintaansa ja jonkin verran tiloissa järjestetään myös kaupungin kulttuuripalvelujen omia tapahtumia. Muilta osin Musiikkikeskuksen tiloja myydään aktiivisesti erilaisille tapahtumajärjestäjille ja tilojen myynnistä ja markkinoinnista vastaa musiikkikeskuksen palvelupäällikkö. Musiikkikeskus Snellmanin käytön tunnuslukutavoitteeni on tarkoitus käyttää sekä Snellman- että Fordell-salin osalta käyttöpäiviä. Syksyllä 2024 avajaisten jälkeisten noin neljän kuukauden aikana Snellman-salilla oli 66 käyttöpäivää ja Fordell-salilla 71 käyttöpäivää. Yhteensä Musiikkikeskuksella järjestettiin syksyn 2024 aikana 62 eri yleisötilaisuutta.

Musiikkikeskus Snellmanin toiminnan laajuus pitää suhteuttaa sen käytettävissä oleviin henkilöresursseihin. Musiikkikeskuksen vakinainen henkilöstö käsittää vain kaksi henkilöä eli palvelupäällikön ja teknikko-vahtimestarin. Lisäksi ajoittain on tuntityönä käytetty toista teknikkoo. Mikäli Musiikkikeskuksen varausastetta halutaan kasvattaa nykytilanteesta, tarvittaisiin musiikkikeskuksella nykyistä enemmän henkilöstöä.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan liikuntaneuvonnan kohdistamisessa yhteistyötä Soiten kanssa kannattaa edelleen lisätä ennaltaehkäisyn ja kuntoutuksen näkökulmilla.

Kaupungin järjestämä matalan kynnyksen liikuntaneuvonta toteutetaan valtakunnallisten suositusten mukaisesti. Hyvinvointialueen ja kaupungin yhteistyöstä liikuntaneuvonnan ja elintapavalmennuksen osalta sovitaan yhteistyösopimuksessa:

Hyvinvointialue vastaa liikuntaneuvonnan ja elintapavalmennuksen palveluketjussa:

- Elintapoihin tukea tarvitsevien potilaiden ja asiakkaiden kartoituksesta (tunnistaminen ja puheeksiotto) sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä terveydenhuoltolain mukaisesta terveysneuvonnasta
- Elintapavalmennuksen toteuttamisesta potilaille ja asiakkaille, joilla on liikkumattomuuden lisäksi diagnosoitu tyypin 2 diabetes, sydän- ja verisuonitauti, ylipaino/korkea BMI tai toimintakyvyn heikkenemisen uhka ja jossa/joissa tilanne vaatii terveydenhuollon ja fysioterapeutin asiantuntemuksen (hyvinvointialueen elintapavalmennuksen kohderyhmän kriteerit).
- Potilaiden ja asiakkaiden; joiden kriteerit eivät ohjaa hyvinvointialueen elintapavalmennukseen (yllä mainittu hyvinvointialueen elintapavalmennuksen kohderyhmän kriteerit) ja jotka liikkuvat terveytensä kannalta liian vähän, eivät ole löytäneet sopivaa liikuntamuotoa tai kaipaavat neuvoja liikkumiseen tai ravitsemukseen; lähettämisestä potilastietojärjestelmän kautta sähköisen viestipiikin avulla kunnan liikuntaneuvojalle
- Osaltaan potilaiden ja asiakkaiden jatko-ohjauksesta terveyttä ja hyvinvointia edistävien sekä ylläpitävien palveluiden piiriin, esimerkiksi järjestöjen ja yritysten liikuntapalveluihin. Hyvinvointialueen elintapavalmennusta toteuttavat kuntoutuksen fysioterapeutit.

Kaupunki vastaa liikuntaneuvonnan ja elintapavalmennuksen palveluketjussa:

- Prosessinomaisen liikuntaneuvonnan toteutuksesta hyvinvointialueelta ohjatuille potilaille ja asiakkaille toimintaan vuosittain määriteltujen resurssien sallimissa puitteissa
- Liikuntaneuvonnan toteutumisen kirjaamisesta potilastietojärjestelmään rajatulle LIIKUN-välilehdelle
- Osaltaan asiakkaiden jatko-ohjauksesta terveyttä ja hyvinvointia edistävien sekä ylläpitävien palveluiden piiriin, esimerkiksi järjestöjen ja yritysten liikuntapalveluihin. Matalan kynnyksen liikuntaneuvonnan toteuttavat liikuntapalvelujen liikunnanohjaajat os aikaisesti ryhmien ohjaustyön lisäksi.

Resurssi liikuntaneuvontaan määritellään vuosittain talousarvion yhteydessä. Liikuntaneuvonnan lisäksi liikuntapalvelut, Soite ja eri yhdistykset tekevät tiivistä yhteistyötä eri-ikäisten elintaparyhmä toiminnan osalta. Syksyllä käynnistyy esim. FINGER-toiminta, jonka kohderyhmä on 60-79-vuotiaat muistisairaouden riskiryhmässä olevat.

Laskennallisesti suomalaisten liikkumattomuus aiheuttaa Kokkolassa 12,6 milj. euron kokonaiskustannukset ja liiallinen paikallaan olo 14,1 milj. euron kustannukset vuosittain (lähde: UKK-instituutti). Liikkumisen edistäminen on tämänkin vuoksi kunnan keskeinen tehtävä. Millä tavoin Kokkolan Move-testin tulokset saadaan vähintään muun maan keskimääräiselle tasolle?

Tarkasteltaessa Move-testin tuloksia eri vuosina huomio kiinnittyy tulosten vuosittaiseen vaihteluun. On oletettavaa, että tulosten runsasta vaihtelua selittää osaltaan oppilaiden vireystila ja motivaatio mittauspäivinä, sekä mahdolliset muut mittaustilanteeseen liittyvät seikat. Kaiken kaikkiaan voidaan kuitenkin todeta, että Move! -tulosten perusteella on syytä huoleen lasten ja nuorten heikkenevästä fyysisestä toimintakyvystä.

Move! -polun kehittäminen kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyönä on tärkeä tavoite lasten ja nuorten fyysisen toimintakyvyn edistämisessä. Polun eri vaiheet ovat valmistautuminen, mittaukset, henkilökohtainen palaute ja tuki sekä paikallinen & alueellinen liikkumisen edistäminen. Eri toimijoiden roolien selkeyttämisellä ja vahvistamisella polun eri vaiheissa on mahdollista vaikuttaa myös tuloksiin.

Liikunta- ja opetuspalvelut pyrkivät toiminnassaan monin eri tavoin tukemaan ja lisäämään lasten ja nuorten liikuntaa.

Koululaisten KOHASU-harrastustoiminta lisää matalan kynnyksen harrastamismahdollisuuksia (lukuvuonna 2024-25 yhteensä 38 liikuntaryhmää). KOHASU-ryhmät kokoontuvat koko lukuvuoden ajan ja ne ovat maksuttomia. Lukuvuoden 2025-26 alusta otetaan käyttöön myös yläkoululaisille suunnattu liikuntavalmentaja -toiminta. Kouluilla säännöllisesti vieraileva ohjaaja ohjaa välituntiaktiviteetteja ja antaa henkilökohtaista liikuntaneuvontaa kaikille sitä tarvitseville.

Liikuntapalvelut tukee lasten ja nuorten harrastamista seuroissa ohjaustoiminta-avustuksella. Vuonna 2024 ohjaustoiminta-avustusta myönnettiin 638 ohjaan osalta 30 seurassa. Liikuntapalveluiden kohdeavustuksella tuettiin 102 vähävaraisen perheen lapsen/nuoren liikuntaharrastusta 18:ssa seurassa (osa määrärahasta hyvinvointirahastosta). Alle 18-vuotiaiden harjoitusvuorot ovat yhdistyksille maksuttomat koulujen liikuntasaleissa. Lisäksi tarjotaan myös säännöllisiä avoimia vuoroja esim. Kippari-hallissa ja koululaisten loma-aikoina myös muissa sisäliikuntatiloissa.

Lähiliikuntapaikkoja ja liikkumisympäristöjä kehitetään jatkuvasti. Vuosittain on rakennettu/peruskorjattu vähintään yksi lähiliikuntapaikka ja/tai skeittipaikka. Lapsia ja nuoria osallistetaan vahvasti liikkumisympäristöjen suunnitteluun. Myös ulkoilun ja retkeilyreittien kehittämisessä kiinnitetään erityistä huomiota saavutettavuuteen ja lapsiystävällisyyteen.

Tuu mukaan -kesätoiminta on aktiivista. Kesäharrastuksiin voi tulla mukaan milloin haluaa ja osallistuminen on ilmaista. Puistotemmellyksissä alle kouluikäiset lapset liikkuvat ja leikkivät yhdessä aikuisen kanssa. Kesähöntsät tarjoavat lapsille ja nuorille rentoa pelailua porukalla koulujen pihoiilla ja lähiliikuntapaikoilla. Lapset ja nuoret voivat osallistua myös puistojumppaan. Lisäksi erittäin suosittuja perhetemmellyksiä järjestetään reilut 20 kpl vuoden aikana.

Kokkolan pyöräliikenteen edistämishjelma 2040 (valmistunut 2021) ottaa lapsiystävällisyyden huomioon kaikissa pyöräliikenteen toimenpiteissä, mikä näkyy niin viestinnässä kuin turvallisissa

pyöräliikenteen ratkaisuissa. Lasten ehdoilla suunnitellut ratkaisut nähdään turvallisiksi myös muille käyttäjäryhmille. Asennekasvatus suunnataan voimakkaimmin sinne, missä vaikutukset ovat suurimmat. Lapsena opitut liikkumistavat kulkevat monella mukana läpi elämän. Edistämishjelman viimeisinä vuosina nykypäivän lapset ovat aikuisia ja he jatkavat perinnettä omille jälkeläisilleen. Kokonaisvaltaisena tavoitteena on, että pyöräily on lapsille helppoa ja turvallista.